

БАТЛАВ.
ТӨРИЙН НАРИЙН БИЧГИЙН
ДАРГА С.МАГНАЙСҮРЭН

**“АЖ ҮЙЛДВЭРИЙН ЧИГЛЭЛЭЭР МОНГОЛ УЛСЫН ИХ ХУРАЛ, ЗАСГИЙН
ГАЗРААС ГАРСАН ХУУЛЬ ЭРХ ЗҮЙ, БОДЛОГЫН БАРИМТ БИЧГҮҮДЭД
СУДАЛГАА, ҮНЭЛГЭЭ ХИЙЖ, САНАЛ, ДҮГНЭЛТ БОЛОВСРУУЛАХ”
ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ АЖЛЫН ДААЛГАВАР**

2024 оны 02 дугаар сарын 26-ны өдөр

Улаанбаатар хот

№	АГУУЛГА	
1.	Зөвлөх үйлчилгээний нэр	Аж үйлдвэрийн чиглэлээр УИХ, Засгийн газраас гарсан хууль эрх зүй, бодлогын баримт бичгүүдэд судалгаа, үнэлгээ хийж, санал, дүгнэлт боловсруулах
2.	Захиалагч газар, хэлтсийн нэр	Уул уурхай, хүнд үйлдвэрийн яам, Хүнд үйлдвэрийн бодлогын газар
3.	Зөвлөх үйлчилгээ гүйцэтгэх хугацаа	Нийт хугацаа: 3 сар (90 хоног) Эхлэх: 2024 оны ... дугаар сарын ... өдөр Дуусах: 2024 оны ... дугаар сарын ... өдөр
4.	Зөвлөх үйлчилгээний үнэлгээ /төсөв/	62,736,200 төгрөг
5.	Зөвлөх үйлчилгээний үндэслэл, хэрэгцээ шаардлага	<p>Монгол Улсын Хурал, Засгийн газраас аж үйлдвэрийг хөгжүүлэх чиглэлээр тодорхой төсөл арга хэмжээг Монгол Улсын урт дунд хугацааны хөгжлийн бодлого төлөвлөлтийн баримт бичигт тусган хэрэгжүүлж ирсэн бөгөөд аж үйлдвэрийн салбар дотроо уул уурхайн олборлох үйлдвэр манай улсын эдийн засагт онцгой үүрэг гүйцэтгэж 2023 оны жилийн эцсийн байдлаар аж үйлдвэрийн салбарын нийт үйлдвэрлэлийн 71%, дотоодын нийт бүтээгдэхүүний 27%, төсвийн орлогын 32%, гадаад шууд хөрөнгө оруулалтын 77%, нийт экспортын 92%-ийг бүрдүүлж байна.</p> <p>Экспортын 90 гаруй хувийг бүрдүүлж байгаа уул уурхайн гаралтай бүтээгдэхүүний дийлэнх хэсгийг нүүрс, зэсийн баяжмал, төмрийн хүдэр, баяжмал, цайрын баяжмал, хайлуур жоншны хүдэр, баяжмал, молибдены баяжмал, газрын тос зэрэг технологийн багтаамжгүй, боловсруулаагүй түүхий эд, баяжмал эзэлж байгаа нь улс орны эдийн засгийг хөгжүүлэх ихээхэн боломжийг алдаж байгааг илэрхийлж байна.</p> <p>Түүхий эдийн экспорт давамгайлсан манай улсын хувьд аж үйлдвэрийн салбарын хөрөнгө оруулалтыг нэмэгдүүлж экспортын үндсэн түүхий эд болох нүүрс, газрын тос, зэс, төмрийн хүдрийн боловсруулалтын түвшнийг ахиулах замаар, дэвшилтэт техник, технологи, инновацад суурилсан нэмүү өртөг шингэсэн, бүтээгдэхүүний үйлдвэрлэлийг нэмэгдүүлэн дотоодын бүтээн байгуулалтын хэрэгцээг хангаж, экспортыг нэмэгдүүлэн эдийн</p>

		<p>засгийн өсөлтийг хангах, ажлын байрыг нэмэгдүүлэх нь нэн тэргүүний зорилт болон тавигдаж байна.</p> <p>Дэлхийн эдийн засгийн эерэг шалгуур үзүүлэлтээр боловсруулах үйлдвэрлэлийн тухайн улсын ДНБ-д эзлэх хувь 20% байдаг бол манай улсын боловсруулах салбарын ДНБ-д эзлэх хувь 8-9% байна. Нийт боловсруулах үйлдвэрлэлд дунд өндөр технологи дөнгөж 5 гаруй хувийг эзэлж байгаа нь чамлалттай үзүүлэлт юм.</p> <p>Уул уурхай, олборлох салбар ДНБ-ний 25 орчим хувийг, боловсруулах үйлдвэрлэл 8 орчим хувийг сүүлийн таван жил тогтмол үйлдвэрлэж байгаа нь Монгол Улсын аж үйлдвэрийн салбар гол төлөв уул уурхайн салбарт төвлөрсөн болохыг нотолж байгаа бөгөөд Монгол Улсын эдийн засгийн өсөлт оюун ухаан буюу хүний, институтын хөгжлөөр бус, харин өгөгдсөн нөөц баялаг буюу уул уурхайгаас хэт хамааралтай байна.</p> <p>Дээрх тоо баримтуудаас нэгтгэн дүгнэвэл эдийн засгийн хүндрэлээс богино хугацаанд гарах, ДНБ, өрсөлдөх чадварыг нэмэгдүүлэхийн тулд Монгол улс уул уурхай давамгайлсан эдийн засгийн бүтцээс мэдлэг, технологид түшиглэсэн боловсруулах үйлдвэрийн бүтэц давамгайлсан эдийн засгийн бүтцэд шилжих, бодит үйлдвэрлэлийн үйл ажиллагааг дэмжих, гадаад дархлаатай, тогтвортой, хэлбэлзэлгүй, хүртээмжтэй өсөлттэй, олон тулгуурт эдийн засаг, тогтвортой ажлын байрыг нэмэгдүүлэх асуудлыг аж үйлдвэржилтийн бодлоготой уялдуулах шаардлага үүсээд байна.</p> <p>Дээрх шаардлагын хүрээнд аж үйлдвэрийн чиглэлээр УИХ, Засгийн газраас гарсан хууль эрх зүй, бодлогын баримт бичгүүдийн хэрэгжилтийн өнөөгийн байдал, чанар үр өгөөж, уялдаа холбоо, давхардал, хийдэл зөрчил, хэрэгжүүлэхэд гарч буй хүндрэл, бэрхшээл, тулгамдаж буй хэрэгцээ шаардлага, нийгэмд үзүүлж байгаа эерэг, сөрөг нөлөөллийг илрүүлж, цаашид үр дүнтэй хэрэгжүүлэх арга замыг тодорхойлж, аж үйлдвэрийг дэмжин хөгжүүлэхэд шаардлагатай эрх зүйн орчны хэтийн төлөвийг тодорхойлох шаардлага үүсээд байна.</p>
6.	<p>Судалгааны ач холбогдол</p>	<p>Аж үйлдвэрийн чиглэлээр УИХ, Засгийн газраас гарсан хууль эрх зүй, бодлогын баримт бичгүүдийн хэрэгжилтийн өнөөгийн байдал, чанар үр өгөөж, уялдаа холбоо, давхардал, хийдэл зөрчил, хэрэгжүүлэхэд гарч буй хүндрэл, бэрхшээл, тулгамдаж буй хэрэгцээ шаардлага, нийгэмд үзүүлж байгаа эерэг, сөрөг нөлөөллийг илрүүлж, цаашид үр дүнтэй хэрэгжүүлэх арга замыг тодорхойлох, төрөөс аж үйлдвэрийг хөгжүүлэх талаар баримталж байгаа бодлогын хүрээнд шинээр боловсруулж батлуулах шаардлагатай эрх зүйн орчны хэтийн төлөвийг тодорхойлж, аж үйлдвэрийг дэмжих хөгжүүлэх талаар хууль тогтоомж, бодлогын баримт бичиг, дүрэм, журмыг шинэчлэх, шинээр боловсруулах, нэмэлт өөрчлөлт хийхэд суурь судалгаа болох ач холбогдолтой юм.</p>
7.	<p>Судалгааны зорилго</p>	<p>Аж үйлдвэрийн чиглэлээр УИХ, Засгийн газраас гарсан хууль эрх зүй, бодлогын баримт бичгүүдийн хэрэгжилтийн байдалд дүн шинжилгээ хийж, чанар үр өгөөж, уялдаа холбоо, давхардал, хийдэл зөрчил, хэрэгжүүлэхэд гарч буй хүндрэл, бэрхшээл, тулгамдаж буй хэрэгцээ шаардлага, нийгэмд үзүүлж байгаа эерэг, сөрөг нөлөөллийг илрүүлж, цаашид үр дүнтэй хэрэгжүүлэх арга замыг тодорхойлох, төрөөс аж үйлдвэрийг хөгжүүлэх талаар баримталж байгаа бодлогын хүрээнд шинээр боловсруулж батлуулах шаардлагатай эрх зүйн орчны хэтийн төлөвийг тодорхойлж, аж үйлдвэрийг дэмжих хөгжүүлэх талаар хууль тогтоомж, бодлогын баримт бичиг, дүрэм, журмыг шинэчлэх,</p>

		шинээр боловсруулах, нэмэлт өөрчлөлт хийх дүгнэлт, санал боловсруулах.
8.	Зөвлөх үйлчилгээний хүрээнд хийгдэх ажил	<p>Аж үйлдвэрийн (уул уурхайн олборлох, боловсруулах) чиглэлээр УИХ, Засгийн газраас гарсан хууль эрх зүй, бодлогын баримт бичгүүдэд судалгаа, үнэлгээ хийх, санал, дүгнэлт боловсруулах судалгааны хүрээнд:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Аж үйлдвэрийн эрх зүйн харилцааг зохицуулах, дэмжин хөгжүүлэх, чиглэлээр 1990 оноос хойш Улсын Их Хурал, Засгийн газраас баталсан дараах баримт бичгүүдийн /хүчинтэй болон хүчингүй/ жагсаалт гаргах, судлах. Үүнд: <ol style="list-style-type: none"> a) Монгол Улсын хууль; b) Улсын Их Хурлын тогтоол; c) Улсын Их Хурлын Байнгын хорооны тогтоол; d) Ерөнхийлөгчийн зарлиг; e) Үндэсний аюулгүй байдлын зөвлөлийн шийдвэр; f) Засгийн газрын тогтоол; g) Ерөнхий сайдын захирамж; h) Засгийн газрын хуралдааны тэмдэглэл; i) Засгийн газрын болон Ерөнхий сайдын албан даалгавар. j) Монгол Улсын урт хугацааны хөгжлийн бодлого k) Хөгжлийн зорилтот хөтөлбөр l) Монгол Улсыг хөгжүүлэх таван жилийн үндсэн чиглэл m) Аймаг, нийслэл, хотыг хөгжүүлэх таван жилийн үндсэн чиглэл n) Засгийн газрын үйл ажиллагааны хөтөлбөр o) Засгийн газрын үйл ажиллагааны хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэх арга хэмжээний төлөвлөгөө p) Засаг даргын үйл ажиллагааны хөтөлбөр q) Засаг даргын үйл ажиллагааны хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэх арга хэмжээний төлөвлөгөө r) Улсын хөрөнгө оруулалтын хөтөлбөр s) Улсын хөгжлийн жилийн төлөвлөгөө 2. Дээрх баримт бичгүүдийн хэрэгжилтийн байдалд дүн шинжилгээ хийж, чанар үр өгөөж, уялдаа холбоо, давхардал, хийдэл зөрчил, хэрэгжүүлэхэд гарч буй хүндрэл, бэрхшээл, тулгамдаж буй хэрэгцээ шаардлага, нийгэмд үзүүлж байгаа эерэг, сөрөг нөлөөллийг илрүүлж, цаашид үр дүнтэй хэрэгжүүлэх арга замыг тодорхойлох асуудлаар дүгнэлт, санал боловсруулна. 3. Аж үйлдвэрийн эрх зүйн зохицуулалтын олон улсын (4-өөс доошгүй гадаад улсын) туршлагыг харгалзан төрөөс аж үйлдвэрийг хөгжүүлэх талаар баримталж байгаа бодлогын хүрээнд шинээр боловсруулж батлуулах шаардлагатай эрх зүйн орчны хэтийн төлөвийг тодорхойлж, аж үйлдвэрийг дэмжих хөгжүүлэх талаар хууль тогтоомж, бодлогын баримт бичиг, дүрэм, журмыг шинэчлэх, шинээр боловсруулах, нэмэлт өөрчлөлт хийх дүгнэлт, санал боловсруулна. 4. Судалгааны үр дүн, хууль эрх зүйн чиглэлээр хэрэгжүүлэх шаардлагатай арга хэмжээ бүхий санал, дүгнэлтийг багтаасан тайлангийн төслийг Эрдэс баялгийн мэргэжлийн зөвлөлийн Боловсруулах үйлдвэрийн техник, эдийн засгийн үндэслэл

		хэлэлцэх салбар хурлаар хэлэлцүүлж, урьдчилсан дүгнэлт гаргуулж, УУХҮЯ-ны Шинжлэх ухаан, технологийн зөвлөлөөр хэлэлцүүлж эцсийн дүгнэлт гаргуулна.
9.	Санал болгож буй судалгааны арга зүй	<p>Өмнө хийгдсэн судалгааны үр дүн, өнөөгийн нөхцөл байдал, аж үйлдвэрийг эрчимтэй хөгжүүлсэн гадаад улс орны туршлага, хууль эрх зүйн байдал, холбогдох мэдээллийг цуглуулж түүнийг бүтээлчээр ашиглан харьцуулалт, статистик боловсруулалт, загварчлал, дүн шинжилгээ хийх гэх мэт /хууль тогтоомжоор зохицуулсан бол тэрхүү арга аргачлалаар/ үр дүнд чиглэгдсэн судалгааны боломжит бүхий л аргуудыг хэрэглэнэ.</p> <p>Судалгааны зорилго, хамрах хүрээг харгалзан үр дүнг илүү тодотгон харуулахад чиглэсэн судалгаа боловсруулах арга зүй, аргачлалыг судлаач өөрөө сонгоно.</p>
10.	Зөвлөх үйлчилгээний ажлын хүрэх үр дүн болон хэрхэн ашиглах талаар төсөөлөл	<p>Судалгааны үр дүнг уул уурхайн гаралтай түүхий эдэд түшиглэсэн боловсруулах үйлдвэрийг дэмжин хөгжүүлэх эрх зүйн зохицуулалтыг сайжруулах, урт дунд хугацааны хөгжлийн бодлого төлөвлөлтийн баримт бичиг боловсруулахад ашиглана.</p>
11.	Ажил гүйцэтгэх этгээдэд тавигдах шаардлага	<p>Оролцогч нь эрдэм шинжилгээ, судалгааны чиглэлээр үйл ажиллагаа явуулдаг, тухайн ажлыг гүйцэтгэх материаллаг бааз, тоног төхөөрөмжтэй, аж үйлдвэрийн эрх зүйн орчны чиглэлээр онол, практикийн мэдлэг, мэргэшил бүхий дараах мэргэжлийн ажилтнуудаас бүрдсэн багтай байна. Үүнд:</p> <p><u>Судалгааны багийн ахлагч-1</u></p> <p>Эрх зүйч, химийн инженерчлэл, химийн технологи, механик инженер, металл боловсруулах технологи, металл судлал, технологи, металлурги аль нэг мэргэжлээр бакалавр болон түүнээс дээш зэрэгтэй, аж үйлдвэрийн эрх зүйн чиглэлээр мэргэшсэн, 10-аас доошгүй жилийн ажлын болон эрдэм шинжилгээ, судалгааны ажлын туршлагатай, төрөл бүрийн мэдээлэл, судалгааг боловсруулах, үр дүнд анализ хийх, дүгнэлт гаргах, баримт бичиг боловсруулж, тайлагнах, гадаад хэлнээс материал орчуулан ашиглах мэдлэг, чадвартай байх.</p> <p><u>Эрх зүйч-1</u></p> <p>Эрх зүйч мэргэжлээр бакалавр болон түүнээс дээш зэрэгтэй, аж үйлдвэрийн эрх зүйн чиглэлээр мэргэшсэн, мэргэжлээрээ 10-аас доошгүй ажилласан, эрх зүйн судалгааны ажлын үр дүнг төрийн болон хувийн хэвшлийн хэрэгцээнд ашиглуулсан туршлагатай, төрөл бүрийн мэдээлэл, судалгааг боловсруулах, үр дүнд анализ хийх, дүгнэлт гаргах, баримт бичиг боловсруулж, тайлагнах, гадаад хэлнээс материал орчуулан ашиглах мэдлэг, чадвартай байх.</p> <p><u>Судлаач-1</u></p> <p>Химийн инженерчлэл, химийн технологи, механик инженер, металл боловсруулах технологи, металл судлал, технологи, металлурги аль нэг мэргэжлээр бакалавр болон түүнээс дээш зэрэгтэй, аж үйлдвэрийн салбарт 10-аас доошгүй жил ажилласан, эрдэм шинжилгээ, судалгааны ажлын үр дүнг төрийн болон хувийн хэвшлийн хэрэгцээнд ашиглуулсан туршлагатай, аж үйлдвэрийн салбарын эрх зүйн орчны мэдлэгтэй, төрөл бүрийн мэдээлэл, судалгааг боловсруулах, үр дүнд анализ хийх, дүгнэлт гаргах, баримт бичиг боловсруулж, тайлагнах, гадаад хэлнээс материал орчуулан ашиглах мэдлэг, чадвартай байх.</p>

		<p>/Тайлбар: Судалгааны ажлын цар хүрээ, тухайн ажлыг гүйцэтгэхэд шаардагдах мэргэжил, мэргэшил, туршлага, ур чадварын хэрэгцээ шаардлагад тулгуурлан Эрдэм шинжилгээ, судалгааны мэргэжилтнийг гэрээгээр ажиллуулж болно/</p>
12.	<p>Судалгааны тайлангийн үе шат</p>	<p><u>Эхлэлийн тайлан:</u> Гэрээ байгуулснаас хойш 10 хоногийн дотор буюу 20... оны ...-р сарын ... -ны өдөр дараах ажлыг гүйцэтгэн захиалагч талд хүлээлгэн өгнө.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Уг тайланд ажлын даалгавар, гэрээний зорилтын хүрээнд хэрэгжүүлэх ажлын төлөвлөгөө, хуваарь багтана. <p><u>Дунд хугацааны тайлан:</u> Гэрээ байгуулснаас хойш 50 хоногийн дотор буюу 20... оны ... дугаар сарын ... -ны өдөр дараах ажлуудыг гүйцэтгэн захиалагч талд танилцуулж, хүлээлгэн өгнө.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Дунд хугацааны буюу явцын тайлан нь гэрээнд тусгасан ажлуудын явц, ажил гүйцэтгэхэд гарч байгаа хүндрэл, шийдвэрлэсэн байдал, ажлын зорилтуудыг биелүүлэх үүднээс санал болгох хувилбар зэргийг хамруулах ба 1-3 хуудсанд багтахар товч тодорхой байдлаар хийгдэнэ. <p><u>Эцсийн тайлан:</u> Гэрээ байгуулснаас хойш 90 хоногийн дотор буюу 2024 оны ... дугаар сарын ...-ны өдрийн дотор дараах ажлуудыг гүйцэтгэн захиалагч талд хүлээлгэн өгнө. Үүнд:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Судалгааны үр дүнг нэгтгэсэн эцсийн тайланг Монгол хэл дээр бэлтгэн Эрдэс баялгийн мэргэжлийн зөвлөлийн Боловсруулах үйлдвэрийн техник, эдийн засгийн үндэслэл хэлэлцэх салбар хурлаар хэлэлцүүлж, УУХҮЯ-ны Шинжлэх ухаан, технологийн зөвлөлөөр тус тус хэлэлцүүлж, дүгнэлт гаргуулан, хангалттай гэсэн үнэлгээтэйгээр дараах хэлбэрээр тус бүр 3 хувь бэлтгэж захиалагчид хүлээлгэн өгнө. Үүнд: <ul style="list-style-type: none"> a) Хэвлэмэл тайлан /үндсэн тайлан, хавсралт нийлээд 40-өөс 50 хуудас/ болон тайлангийн цахим файл /*.doc өргөтгөлтэй/; b) Судалгааны үр дүнгийн бүрэн мэдээллийг агуулсан танилцуулга 10-15 слайд /танилцуулгын *.ppt өргөтгөлтэй файл/.
13.	<p>Судалгааны тайлан, баримт бичгийн эзэмшил</p>	<p>Судалгааны ажил, гүйцэтгэгчийн гаргаж өгсөн мэдээлэл, тайлан, баримт бичиг нь зөвхөн Захиалагчийн өмч байна.</p>